

Työryhmän kokous 13.2.2019

Aika 13.2.2019 klo 9-12
Paikka Sisäministeriö, Kirkkokatu 12, nh. Kristian

Jäsenet	Nimi	Läsnä	Poissa
	Neuvotteleva virkamies Kirsi Rajaniemi (puheenjohtaja)	X	
	Pelastusylitarkastaja Veli-Pekka Hautamäki	X	
	Ylitarkastaja Björn Johansson		X
	Johtava asiantuntija Sanna-Mari Karjalainen	X	
	Ryhmäpäällikkö Markus Kauppinen	X	
	Ylitarkastaja Jan Meszka	X	
	Ylitarkastaja Karoliina Meurman	X	
	Yli-insinööri Jaana Rajakko	X	

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja tulleiden kommenttien jälkeen.

Työryhmää on täydennetty 1.2.2019 alkaen ylitarkastaja Jan Meszkalla. Jan on saanut hankkeen aineistoa kollegoiltaan TUKESista.

2. Tuoteryhmäkohtaiset perusvaatimukset

Usean paloturvallisuustuotteen kohdalla tietyt vaatimukset toistuvat esim. käyttöohje ja vaarattomuus. Nämä on mahdollista yhdistää kaikkia tuotteita koskeviksi yleisvaatimuksiksi. Koska kyse on olemassa olevan lain uudistamisesta, ei olla luomassa kokonaan uutta sääntelyä.

Säädösteknisesti on olemassa kaksi vaihtoehtoa tuotevaatimuksien sääntelylle: lakitasolla tai nykyiseen tapaan asetustasolla. Kaikista tuotteista ei nykyään ole annettu tarkempia tuotevaatimuksia asetuksella esim. tulisijat.

Joka tapauksessa käsisammuttimien huollosta sekä paloilmioittimien ja sammutuslaitteistojen asentamisesta tarvitaan lakitasoa tarkempaa sääntelyä.

Tuotevaatimusten osalta voitaisiin säännökset kirjoittaa samalla tekniikalla kuin TEM:n sääntelyssä eli ilman standardiviittauksia. Euroopan tasolla tavoitteena on minimoida kansallinen tuotesääntely. Standardien noudattaminen on sekä tuotteen valmistajalle että viranomaiselle helpoin tapa varmistua tuotteen vaatimustenmukaisuudesta.

2.1 Käsiammuttimet

Käsiammuttimien tuoteasetus (790/2001) on vuodelta 2001. Asetuksessa ei ole annettu suoraan vaatimuksia käsiammuttimen ominaisuuksille, vaan säännöksessä on viitattu eurooppalaisiin standardeihin tai muuhun vastaavan vaatimustason omaaviin standardeihin. Yksityiskohtana asetuksessa on edellytetty käsiammuttimen pakkasenkestävyyden ilmoittamista.

Asetuksessa käsiammuttimen tuotevaatimukset on kytketty SFS-EN 3 –sarjan standardeihin. Standardisarja on tämän jälkeen uudistunut ja mm. numerointi on muuttunut.

Tällä hetkellä käsiammuttimien tuotevaatimusten kannalta SFS-EN 3-7 + A1 (Käsiammuttimet. Osa 7: Tunnusmerkit, toimintavaatimukset ja testimenetelmät) on olennaisin. Standardi sisältää mm. jauhe- ja nestesammuttimien sammutusluokkien A, B, C ja F sammutusominaisuudet. Hiilidioksidisammuttimien vaatimukset ovat standardissa SFS-EN 3-9 (Portable fire extinguishers. Part 9: Additional requirements to EN 3-7 for pressure resistance of CO2 extinguishers). Paloluokat on määritelty standardissa SFS-EN 2 (Palojen luokitus).

Käsiammuttimien tuotevaatimuksissa on hyvä olla nykyistä vastaavasti informatiivinen säännös painelaitesäädösten noudattamisesta.

Käsiammuttimia koskeva standardi SFS-EN 3-8 (Portable fire extinguishers. Part 8: Additional requirements to EN 3-7 for the construction, resistance to pressure and mechanical tests for extinguishers with a maximum allowable pressure equal to or lower than 30 bar) on harmonisoitu painelaitedirektiivin nojalla. Standardi sisältää tekniset vaatimukset sekä testimenetelmät käsiammuttimien rakenteelle ja paineen kestolle. Standardi täydentää standardia SFS-EN 3-7 ja koskee käsiammuttimia, joiden paine on pienempi kuin 30 bar.

Käsiammuttimien CE –merkintä tulee SFS-EN 3-8 mukaisesti painelaitedirektiivin perusteella. CE –merkintä kattaa ainoastaan käsiammuttimen paineastian ominaisuudet, ei sammuttamiselta edellytettäviä ominaisuuksia.

Käsiammuttimien tuotesäätelyssä on tarve säädellä toiminnallisista vaatimuksista koskien sammutusominaisuuksia. Säädöksillä tulee varmistaa, että tuotteen mukana tulevien tietojen lisäksi myös tuotteen merkinnät ovat riittävät tuotteen oikeaan ja turvalliseen käyttöön.

Käsiammuttimen väri

Käsiammuttimien säätelyn uudistamisen osalta problematiikka liittyy pitkälti haluun edistää käsiammuttimien hankkimista kotitalouksiin.

Sammutuspeitteet ovat lisääntyneet kotitalouksissa sen jälkeen, kun markkinoille tuli muitakin kuin punaisessa pussissa olevia sammutuspeitteitä. Vastaavanlaisen kehityksen arvioidaan tapahtuvan myös käsiammuttimien osalta, jos markkinoilla olisi muitakin kuin punaisia käsiammuttimia.

Standardin SFS-EN 3-7 mukaan käsiammuttimen rungon värin tulee olla punainen ja väristandardin osalta viitataan RAL -värikarttaan.

Käsiammuttimen punaisen ulkonäön on katsottu varmistavan tuotteen tunnistamisen käsiammuttimeksi ja auttavan tuotteen havaitsemista. Sinällään ulkonäkö ei liity tuotteen sammutusominaisuuksiin tai käytettävyyteen.

Kansainvälisillä markkinoilla on jo komposiittipaineastioista valmistettuja käsisammuttimia. Komposiittimateriaaliin voidaan laittaa mukaan väriainetta, jolla materiaalin väriä voidaan hieman muuttaa. Komposiittia ei kuitenkaan voi maalata esim. punaiseksi.

Muilta kuin punaisilta käsisammuttimilta tulisi edellyttää samoja sammutusominaisuuksia ja merkintöjä kuin punaisilta käsisammuttimilta. Käsisammuttimien merkintävaatimukset tulevat standardista SFS-EN 3-7. Käsisammuttimen etiketti on jaoteltu viiteen erilaiseen lohkokoon, joissa kussakin on kerrottava tietyt asiat. Käsisammuttimien pakolliset merkinnät vievät todellisuudessa suuren osan käsisammuttimen etuosan pinta-alasta, joten mahdollisten kuvioiden merkitys voi olla aika vähäinen.

Ruotsissa ja Norjassa markkinoilla on muitakin kuin punaisia käsisammuttimia. Nämä käsisammuttimet on tarkoitettu ainoastaan yksityiseen kotitalouskäyttöön. Kotiympäristössä voidaan olettaa, että henkilöt tietävät käsisammuttimen ulkonäön ja sijoituspaikan. Käsisammuttimen merkintöjen tulee erottua selkeästi pohjaväristä. Ulkonäköä lukuun ottamatta käsisammuttimien tulee olla standardin SS-EN 3-7 mukaisia. Yleisissä tiloissa ja työpaikoilla käsisammuttimien tulee olla punaisia, koska tiloissa olevan ei oleteta tietävän käsisammuttimen tarkkaa sijaintia.

Sääntely-ympäristö on muuttunut ajan saatossa ja missään ei enää suoraan ja yksiselitteisesti säädetä käsisammuttimen hankintavelvoitteesta rakennukseen. Tällöin sääntelyvaihtoehto niin, että säädöksissä vaadittujen tai viranomaisen määräämien käsisammuttimien tulisi olla punaisia, ei ole riittävän selkeä ja tarkkarajainen.

Yhtenä vaihtoehtona on sitoa vaatimus punaisesta ulkonäöstä käsisammuttimen sijoituspaikkaan Ruotsin tapaan, koska vaatimus tuotteen tunnistettavuudesta riippuu tilasta ja tilan käyttäjästä. Laitelaki säätelee ainoastaan käsisammuttimen tuotevaatimuksia. Käsisammuttimen käytöstä säädetään pelastuslain kautta, joten tämä sääntelyvaihtoehto edellyttäisi muutosta myös pelastuslakiin.

Paineastian väristä on keskusteltu vastaavasti sukelluspullojen kohdalla. Painelaitedirektiivi säätelee ainoastaan painelaitteita, ei pullon väriä. Sukelluspulloilta ei voida vaatia, että ne ovat ulkonäöltään aina keltaisia. Siksi markkinoilla on muitakin värejä ja väriyhdistelmiä. Väriä edellytetään, ettei se saa aiheuttaa väärinkäsitystä säiliön sisällöstä.

Käsisammuttimen värin sääntelyvaihtoehdot ovat:

- 1) Väristä ei säädetä mitään eli säilytetään nykyinen tilanne
- 2) Värin pitää olla punainen, standardin sisältämä vaatimus tulee kuvata perustelumuiistiossa
- 3) Punainen väri on pääsääntö, mutta voi olla myös muun värisiä, jos käyttäjä tietää mitä on ostanut ja missä se on.

Käsisammuttimen valinta

Alkusammutuskaluston valinnasta on olemassa SPEKin opas ja pelastuslaitokset ovat laatineet oman oppaansa. Sääntelyn tueksi olisi hyvä laatia dokumentti, joka olisi statukseltaan eri tahojen oppaita vahvempi vaihtoehto esim. kansallinen standardi periaatteista, miten valitaan

tarkoituksenmukainen ja riittävä alkusammutuskalusto ja minne se asennetaan.

2.2 Muut alkusammutusvälineet

Käsiammuttimien lisäksi muista alkusammutusvälineistä ei välttämättä tarvita laitelakia tarkempaa sääntelyä. Jos tuotteella kerrotaan olevan sammutusominaisuuksia, pitää ne olla todennettavissa ja löydettävissä jossain dokumentissa esim. sammutuspeite ja Phoenix ensiammutin.

Muille alkusammutusvälineille kuin käsiammuttimille on Norjassa vaatimus, että tuotteeseen pitää merkitä norjaksi, ettei tämä tuote toimi kuten käsiammutin.

3. Käsiammutinhuoltoliikkeiden vaatimukset

3.1 Käsiammuttimien kunnossapitovelvoite

Suomessa käsiammuttimien kunnossapidosta on säännelty tarkemmin kuin Ruotsissa ja Norjassa. Käsiammuttimien tarkastus- ja huoltovelvoite koskee pelastuslain (379/2011) 12 §:n mukaan säädöksissä vaadittuja tai viranomaisen määräämiä varusteita ja laitteita. Rakennuksiin vapaaehtoisesti hankittujen käsiammuttimien on katsottu olevan tarkastus- ja huoltovelvoitteen ulkopuolella. Myös näitä käsiammuttimia koskee kuitenkin tarkastusvelvoite painelaitteena.

Kulkuneuvojen kuten veneiden ja tiettyjen ajoneuvojen käsiammuttimien hankinnasta ja kunnossapidosta on säädetty toisaalla.

Norjassa on säädetty myös kotitalouksille alkusammutuskaluston hankintavelvoite. Käsiammutin on yksi alkusammutuskalustovaihtoehdoista. Norjassa paloturvallisuustuotteiden ylläpidon neuvosto (Rådet for vedlikehold av brannsløkkemateriell) on antanut ohjeet käsiammuttimien kunnossapidosta sekä ylläpitää kunnossapitoon liittyviä rekistereitä (www.rvb.no).

3.2 Tarkastuksen sisältö

Norjassa ja Ruotsissa on ohjeistettu, mitkä ovat käsiammuttimen omistajan omat toimenpiteet käsiammuttimen kunnan varmistamiseksi. Nämä ohjeistetut toimenpiteet ovat lähes vastaavat kuin mitä Suomen on säädetty käsiammutinhuoltoliikkeen tekemän tarkastuksen sisällöksi.

Tarkastuksen sisällöstä on säädettävä nykyistä tarkemmin. Tarkastuksen sisältö on syytä sitoa tarkastuksen tavoitteeseen, esim. tarkastetaan jonkin asian toteutukseksi. Se, mitä tarkastetaan, säädellään laitelain kautta, koska vaatimukset koskevat käsiammutinhuoltoliikkeen toimintaa ja työtä. Kuinka usein tarkastetaan, säädellään taas pelastuslain kautta, koska vaatimus kohdistuu tuotteen omistajaan tai haltijaan ja TUKES ei valvo käsiammuttimien tarkastamisvelvoitetta.

3.2 Tarkastuksen ja huollon säännöllisyys

Käsiammuttimien huolto- ja tarkastusväli on tarkoitus pitää nykyisinä, koska esille ei ole tullut muutostarpeita. Sääntelyssä on kuitenkin otettava huomioon huoltovapaiden käsiammuttimien markkinoille tulon salliminen.

Painesäiliön valmistusajankohta ja käsisammuttimien valmistusajankohta voivat olla erit. Mahdollisesti perustelumuistioissa on avattava tätä käsisammuttimen tarkastus- ja huoltoajankohtaan vaikuttavaa asiaa.

Norjassa käsisammuttimien tarkastusvälit ovat 5 ja 10 vuotta. Suomessa tarkastusvälit ovat 1 ja 2 vuotta. Suomessa käsisammuttimien huoltovälit ovat nestesammuttimilla 5 vuotta ja muilla käsisammuttimilla 10 vuotta. Englannissa mainostetaan kokonaan huoltovapaita käsisammuttimia, joita koskee kuitenkin painelaitesäätelyn tarkastusvelvoite.

Nykyiset säädetyt tarkastusvälit riippuvat käsisammuttimen sijoituspaikasta, eivät esim. sammutteesta ja muista käsisammuttimen ominaisuuksista. Huoltovälien säätelyssä nestepohjaiset sammuttimet on erotettu muista käsisammuttimista.

Lähtökohtaisesti käsisammuttimien tarkastus- ja huoltovälien tulisi määrittä valmistajan ohjeiden mukaisesti kullekin käsisammuttintyypille erikseen. Vähimmäisvaatimuksista tulisi säätää jatkossakin nykyistä vastaavasti. Nestesammuttimien tarkastusväliä on esitetty pidennettäväksi kuuteen vuoteen, jotta se olisi yhteensopiva kahden vuoden perustarkastusvälin kanssa.

Käsisammuttimen mukana tulisi olla kahdenlaisia ohjeita: tuotteen käyttöohjeet kuluttajalle ja käsisammuttinhuoltoliikkeille eli ammattilaisille tarkoitettut tarkastus- ja huolto-ohjeet, jos tuote on tarkoitettu huollettavaksi elinkaarensa aikana. Markkinoilla on monenlaisia käsisammuttimia, joihin ei välttämättä saada varaosia enää 10 vuoden kuluttua. Jos käsisammuttimeen ei ole saatavilla tarkastus- tai huolto-ohjeita, ei käsisammuttinhuoltoliike välttämättä voi tehdä ko. sammuttimen tarkastus- tai huoltotyötä.

Säätelyyn voidaan toki kirjoittaa nykyistä vastaavasti ja painelaitesäätelyn mukaisesti yleiset periaatteet käsisammuttimen tarkastusta ja huollosta, jotta käsisammuttimen voisi huoltaa ilman valmistajan tai maahantuojan huolto-ohjetta. Aika moni käsisammuttinmalli on periaatteeltaan samanlainen, jokin malli voi tosin poiketa paljonkin tavanomaisesta. Norjassa on kansallinen standardi käsisammuttimen huollosta.

Nykyisessä säätelyssä on lähdetty siitä, että käsisammutin on huollettava, jos sitä on käytetty. Huoltotarve ei riipu siitä, kuinka paljon sammutetta on poistunut säiliöstä. Pienikin sammutteen käyttömäärä riittää alentamaan käsisammuttimen painetta niin, että tuotteen toimintavarmuus kärsii. Käytännössä rikkinäinen tai pois paikoiltaan oleva käsisammuttimen sinetti antaa olettaa, että käsisammuttinta on käytetty.

Standardin EN 3-7 kohdan 16 (Käsisammuttimen tunnistaminen) mukaan käsisammuttimen etiketin kohden 4 tulee sisältää mm. ”ohjeet uudelleentäytöstä käytön jälkeen”. Yleensä käsisammuttimen etiketissä lukee: ”Täytetään aina käytön jälkeen”. Käsisammuttimissa on myös etikettejä, joissa lukee ”Sammutin on toimitettava täytettäväksi välittömästi täyden tai osittaisen käytön jälkeen”.

3.3 Tarkastuksen todentaminen

Norjassa käytetään käsisammuttimissa tarkastuskauluksia. Suomessa vastaava vaatimus on tarkastuslipukkeen eli käytännössä tarran muodossa. Tarkastuslipuke on ihan relevantti vaatimus, koska se palvelee niin käsisammuttimen omistajaa kuin kunnossapidon valvontaa.

Pöytäkirja

SM196493

01.03.2019

00.00.01.00.00

SMDno-2017-2100

Tarkastuslipukkeesta tai mieluummin tarkastustarrasta voidaan säätää laitelain nojalla, kun velvoite asetetaan käsisammutinhuoltoliikkeelle tarkastus- ja huoltotyön sisältöön. Vastaavanlainen tarkastustarra –käytäntö on käytössä myös hissi- ja sähkö tarkastuksissa. Tarkastuslaitokset liimaavat jo tarkastustarroja vapaaehtoisesti myös paloilmoittimien keskuksiin määräaikaistarkastusten yhteydessä.

4. Kokouksen päättäminen

Työryhmän seuraavat kokoukset ovat aina klo 9-12 seuraavasti: 26.2.2019, 5.3.2019 ja 27.3.2019. 27.3.2019 kokouksessa on tavoitteena käsitellä jo tulevien asetusten yksityiskohtia.

Lisäksi varattiin kalentereista ajankohdat 10.4.2019 klo 9-15 ja 16.5.2019 klo 9-12. Tällöin olisi tarkoitus keskustella säädösmuutoksista mahdollisesti laajemmalla kokoonpanolla.

Seuraavassa kokouksessa käsitellään paloilmoittimia ja sammutuslaitteistoja asentavien asennusliikkeiden vaatimuksia. Lisäksi Karoliina valmistelee alkusammutuskalustoa koskevia vaatimuksia sekä Jaana ja Markus käsisammutinhuoltoliikkeiden sääntelyä.

Edelleen pidetään kiinni aikataulusta, jossa HE-luonnos ja kenties jonkinlaiset luonnokset mahdollisista asetuksista on lausuntokierroksella toukokuussa. Jatkovalmistelu tapahtuisi kesäkuukausina ja HE annetaan kesälomien jälkeen.

Puheenjohtaja päätti kokouksen.

Neuvotteleva virkamies, puheenjohtaja

Kirsi Rajaniemi

Yli-insinööri

Jaana Rajakko

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Sisäministeriö 01.03.2019 klo 14:41. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaamosta.

Jakelu

Työryhmän jäsenet

Tiedoksi

Valtioneuvoston hankeikkuna